

ПЕРЕДМОВА

Шостий том академічного тлумачного Словника української мови у 20 томах (далі СУМ-20¹; відповідно Словник української мови в 11 томах² позначаємо як СУМ-11) охоплює реєстрові слова на літери **З, И, І, Ї, К** (діапазон **ЗГґАГА – КВґРТА**, що містить 9152 лексичні одиниці).

Нижче наведено дані лексикографічної статистики стосовно шостого тому й об'єднаного діапазону першого – шостого томів СУМ-20. У такий спосіб відтворено статистичні параметри процесу лексикографічного розвитку Словника української мови у 20 томах.

У табл. 1 представлено співвідношення лексики за частининомовною належністю в реєстрах СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону шостого тому:

Таблиця 1

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	2565	42,74	4060	44,36
Прикметник	965	16,08	1539	16,82
Дієслово	1629	27,15	2016	22,03
Дієприкметник	413	6,88	619	6,76
Прислівник	316	5,27	464	5,07
Займенник	6	0,10	7	0,08
Інші	107	1,78	447	4,88

Відповідні дані за сумою діапазонів першого – шостого томів СУМ-20 порівняно із СУМ-11 наведено в табл. 2:

Таблиця 2

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	16610	40,33	29163	44,85
Прикметник	6452	15,66	11387	17,51
Дієслово	13155	31,94	16294	25,06
Дієприкметник	2252	5,47	3783	5,82
Прислівник	1969	4,78	2894	4,45
Займенник	28	0,07	54	0,08
Інші	723	1,75	1454	2,23

Статистичні дані шостого тому СУМ-20, як і попередніх томів, свідчать про деяке збільшення відносного обсягу іменників порівняно з дієсловами. Це пояснюється активізацією номінаційних процесів у сучасній українській мові, спричиненою суспільно-історичними і глобалізаційними чинниками, а також помітним зростанням у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 термінологічної лексики, представленої переважно іменниками.

У табл. 3 наведено статистичні дані щодо відносних пропорцій лексикографічних параметрів діапазону **ЗГґАГА – КВґРТА** СУМ-20 і відповідного діапазону СУМ-11:

Таблиця 3

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	6001	9152	52,51
Знаки у словникових статтях	2360133	5221410	121,23
Тлумачення реєстрових слів, у т. ч.:	9021	13154	45,82
— значень	7422	11095	49,49
— відтінків значень	1599	2059	28,77
Ілюстрації	14817	34417	132,28
Усталені словосполучення, у т. ч.:	1312	2642	101,37
— сталі словосполучення	859	524	-39,00
— еквіваленти слів	0	72	—
— термінологічні словосполучення	94	548	482,98
— фразеологізми	359	1498	317,27

З цієї таблиці видно, що обсяг реєстру діапазону **ЗГґАГА – КВґРТА** у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 збільшився в 1,52 раза, загальний обсяг — майже в 2,21 раза. На 232 % зросла кількість ілюстрацій, що є свідченням уваги укладачів до текстово-ілюстративного матеріалу. Так само, як і в першому – п'ятому томах, у шостому томі простежуємо особливо значне зростання (більш ніж у п'ять разів) кількості термінологічних словосполучень.

¹ Ідеться про другу редакцію Словника. Першу його редакцію, як зазначалося у Передмові до першого тому СУМ-20, було здійснено в період 2002–2007 рр.

² Словник української мови в 11 томах. — К.: Наук. думка, 1970–1980.

У табл. 4 подано порівняльні статистичні дані СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону А – КВАРТА:

Таблиця 4

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	41189	65202	58,30
Знаки у словникових статтях	14261098	29224934	104,93
Тлумачення реєстрових слів, у т. ч.:	58995	86222	46,15
— значень	49624	73958	49,04
— відтінків значень	9371	12264	30,87
Ілюстрації	90392	196662	117,57
Усталені словосполучення, у т. ч.:	6144	16351	166,13
— сталі словосполучення	3941	3362	-14,69
— еквіваленти слів	0	258	–
— термінологічні словосполучення	415	2871	591,81
— фразеологізми	1788	9860	451,45

В укладанні шостого тому СУМ-20 взяли участь: член-кореспондент НАН України А. П. Загнітко – керівник колективу укладачів (імуніза́тор – інтифа́да), І. В. Шевченко (зга́га – зді́гнати, зразко́вий – зробо́лений, іста́т – іще́), Г. М. Ярун (зді́мання – земсна́ряд, злочли́вець – знева́жуваний, інто́ксикаці́йний – істи́нно), В. В. Чумак (зе́мство – зло́жище, кар’є́ра – кварта́), Л. М. Томіленко (знева́жувати – зні́чуватися), Н. М. Заї́ка (зні́ковілий – зомбува́тися, кап¹ – кар’є́р²), В. В. Сивоко́зова (зомліва́ння – зра́зи, і – кади́чок), Г. В. Карнаух (зроговіва́ння – зця́цькува́ти, ка́ді – ка́ніфо́льний), Л. В. Оліфі́ренко (зча́вити – і́мпульсува́тися), Л. Л. Шевченко (канка́н – као́ліновий). Усталені словосполучення у

Словнику опрацювали В. М. Білоноженко і В. О. Винник. Наукові редактори шостого тому – О. О. Тараненко (зга́га – зця́цькува́ти) і член-кореспондент НАН України С. Я. Ермоленко (зча́вити – кварта́). Наукові консультанти шостого тому – С. Я. Ермоленко і Н. Г. Озерова (з лінгвістичних питань), Л. В. Туник (з редакційної роботи). Рецензент шостого тому – А. К. Мойсієнко. Редагування тому виконали Л. В. Туник, Н. В. Щербакова і Л. М. Кудрявкіна. Технологічну підтримку Віртуальної лексикографічної лабораторії «Словник української мови» здійснювали: К. М. Якименко (головний технолог-програміст) та комп’ютерні технологи І. М. Кондрачук, М. П. Слабковська. Показчик словосполучень до шостого тому сформувала І. В. Остапова. Комп’ютерну верстку здійснили І. М. Кондрачук і М. Ю. Кригін. Менеджери шостого тому: М. Ю. Кригін, Ю. В. Леонтєв і В. В. Манако (планування і контроль робіт, розроблення технологічних схем, організація робіт із розроблення та проведення автоматизованого тестування лексикографічної бази даних Словника). Науковий керівник проекту «Словник української мови у 20 томах», голова редакційної колегії Словника – академік НАН України В. А. Широков.

Під час роботи над шостим томом СУМ-20 його текстово-ілюстраційну базу було розширено за рахунок уведення до списку джерел творів таких авторів:

М. Андрусак
С. Андрухович
Н. Околітенко
Г. Пагутяк
Р. Самбук.

Крім того, додано такі переклади:

О. Бойченко, пер. з тв. Р. Стівенсона
І. Драч, пер. з тв. В. Шекспіра
Є. Дроб’язко, пер. з тв. Данте
Ю. Лісняк, пер. з тв. Е. По
Ю. Лісняк, пер. з тв. Р. Стівенсона
Ю. Лісняк, пер. з тв. В. Шекспіра
П. Мовчан, пер. з тв. Р. Сабатіні
В. Пащенко, пер. з фр. епосу «Пісня про Роланда»
П. Соколовський, пер. з тв. Ж. Верна.

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд
Ее	Єє	Жж	Зз	Ии	Іі
Її	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн
Оо	Пп	Рр	Сс	Тт	Уу
Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ
Ьь	Юю	Яя			